

Bọn chúng tôi vài người, cũng là đồng trong cái thời mà người ta gọi là thời băng hoại, chiều chiều tụ tập cà phê vỉa hè, nói đủ thứ chuyện trên đời, đây là nói chung như vậy. Anh bạn nhỏ thó, phục sức lôi thôi tạo cho anh một vẻ như những ông Tây ba lô đi đầy đường Phạm Ngũ Lão, vẻ ấy người ta gọi là vẻ nghệ sĩ và vẻ ấy làm cho anh bớt nhỏ thó, một đạo bóng biến mất. Bóng gặp lại anh ở một phố sang trọng khu vực trung tâm Sài Gòn, phải nói là tôi mừng biết mấy, vì bấy lâu quán cà phê vỉa hè thiếu vắng hẳn, dù chỉ thiếu một mình anh. Liền sau cảm xúc mừng biết mấy, tôi khá đau lòng khi nhìn anh trong phục sức chỉnh tề, quần áo đặt may vừa khít biến anh trở lại nhỏ thó, một vẻ nhỏ thó không phải như nghệ sĩ tài danh hát ca khúc "Et pourtant", mà là vẻ nhỏ thó một cách rúm rọ bần tiện. Tôi hỏi anh sao bấy lâu..., anh nói: "Ôi, cuộc sống mệt mỏi quá, mà moa cứ như vậy, comme ci comme ça...". Hình như anh cố ý làm tôi nản lòng bỏ đi cho rồi, cứ đứng giữa phố hàn huyên chẳng lẽ anh không mời vào quán ngồi uống một ly rượu chẳng hạn. Một tuần lễ sau tôi nghe tin anh đã định cư ở nước ngoài. Mới đây tôi lại nghe tin anh mở một website Văn Học Nghệ Thuật, ra sức công kích một thứ văn chương hậu hiện đại, và bảo rằng thật thậ tậ, cái thứ văn chương này đã làm bấu vật mỹ từ pháp mất đi vô phương cứu chữa.

Quán cà phê vỉa hè, một ẩm khách vô danh đã đặt tên cho quán là Cà Phê ABC, nơi một trong những bàn bày đầy khoảng vỉa hè rộng mênh mông suốt dải chân cầu Trương Minh Giảng, tôi đã học được nhiều bài học vỡ lòng từ các bạn vong niên, có anh trong số đó. Tôi ít tuổi hơn hết thầy, khả năng tài chính yếu kém hơn hết thầy, nói chung tôi chẳng là gì hết thầy.

Vô Kỵ Giữa Chúng Ta, ấy là gọi tên tác giả bằng tên tác phẩm, so với người bạn nhỏ thó thì anh to lớn, nhất là anh cũng phục sức lôi thôi, đây là không kể trước Ba Mươi Tháng Tư, trong bộ đồ quân đội cấp phát thể nào anh vận như vậy không sửa lại. Sau Ba Mươi Tháng Tư, Vô Kỵ trở thành vô sản, có lẽ vô sản ngang bằng tôi, nhưng ra ngồi quán Cà Phê ABC thì tài chính đâu thành vấn đề. Vô Kỵ tự xác nhận: "Đói khổ nhưng khó đói", chúng tôi thực hiện đúng hết mức đúng tinh thần đó, dù câu nói lái kiểu thi sĩ Bùi Giáng không ăn khớp cho lắm.

Người bạn nhỏ thó giống như loại người quan tâm tất cả thành ra chẳng quan tâm gì hết, anh đoán chắc Vô Kỵ manh nha tác phẩm *Truyện Kiều ABC* từ những ngày ngồi quán Cà Phê ABC. Vô Kỵ chỉ tặc lưỡi, cười trong cổ họng. Luôn luôn anh hư vô hoá mọi chuyện, như

chiếc bánh tiêu anh mua rồi không ăn, để nó ỉu sù trong miếng giấy báo trên mặt bàn. Tôi hỏi: "Sao anh không ăn, để nó ỉu sù ra đó". Anh lại tặc lưỡi, rồi nói: "Mua cho đứa con gái. Hôm nay là sinh nhật của nó". Tôi biết cô con gái xinh đẹp của anh, ngày này là kỷ niệm sinh nhật lần thứ mười sáu của cô bé. Tôi nghĩ, tuy là vô sản, nhưng mua thứ gì đó làm quà sinh nhật thay chiếc bánh tiêu thì đâu đã thành vấn đề. Người bạn nhỏ thỏ nói: "Có lẽ chàng này là Phật, nếu không phải vậy thì thật là khó hiểu". Tôi thì vẫn cho rằng chàng là Vô Kỵ của hư vô. "Còn cậu" người bạn nhỏ thỏ nói, "hồi này vẫn anh đến thăm em một chiều mưa đấy chứ?" Tôi đã khoe anh mỗi tình thơ mộng của tôi, thơ mộng tới mức tôi có thể xem Nàng là một bài thơ rất nên thơ: "Sáng hôm qua, dưới ánh nắng lúc 7 giờ, Uyên đứng trên sân thượng, đứng trên cái ghế cao cao nữa, tưới nước cho từng chậu lan, thấy thật thơ mộng". Anh hỏi: "Nàng còn đang vận áo ngủ chứ?". Tất nhiên nàng còn đang vận áo ngủ, tôi gật đầu. "Thế cậu nhìn thấy thơ mộng thật à?" Tất nhiên tôi lại gật đầu. Anh nói: "Sao thấy thơ mộng mà cậu không bỗng ngay nàng vào giường?" Tất nhiên tôi im lặng, nhận chịu một trong những bài học vỡ lòng.

Vô Kỵ ngày một ỉu sù như chiếc bánh tiêu ế ẩm mừng kỷ niệm sinh nhật đứa con. Có thể là điều thuốc cuối cùng để anh mơ màng trong buổi chiều muộn ở quán Cà Phê ABC chân cầu Trương Minh Giảng. Tôi mua hai gói thuốc lá, tặng anh một, anh vừa lắc đầu không nhận vừa nói: "Bọn hút Marijuana cứ là hay hút thuốc của người khác". Đây không phải điều gì giống như sự tự trọng cần có, vì tất cả những gì đã có giữa anh và tôi. Chỉ giống như đây là nghịch lý của một thứ lá cỏ lãng quên, khói của nó tự làm sạch sạ. Dù sao tôi cũng đau lòng nhiều hơn gấp bội phần đau lòng trước bộ quần áo sít sao của người bạn nhỏ thỏ, Vô Kỵ của hư vô đã lãng quên cả tập bản thảo *Truyện Kiều ABC*. Một buổi chiều gió loạn xạ của Tháng Tư, trước ngày Ba Mươi, đã thổi tập bản thảo bay xuống dòng kênh nước đen gần bên quán Cà Phê ABC ở chân cầu Trương Minh Giảng. Tôi có chút ít may mắn là còn giữ lại được những dòng đầu của tập bản thảo mất tích:

"...Với người nghệ sĩ, ngôn ngữ là một thứ nguyên liệu mù quáng mà hẳn phải nhào nặn và mài rũa để làm nên những đồ vật mới. Thế giới của người làm văn xuôi là một cái tủ lớn ở đó mỗi vật đều có một ô, một số, một nhãn hiệu với một bảng kê tất cả những đặc tính của nó và sẵn sàng để người ta sử dụng. Cũng như thế, trong cái gọi là kho tàng văn hoá dân tộc, truyện Kiều là một tác phẩm đã có cái chỗ của nó, như trong cái hầm rượu của một nhà đại phú, một hũ rượu quý mà người ta đã biết gốc ở địa phương nào, cất năm nào, của một mùa tốt xấu ra sao và cái việc của nó đặc biệt ở chỗ nào – để thỉnh thoảng lại mang ra nhấm nhót dầm ba ngụm, tắm tắc một đôi câu, với tất cả cái đặc ý của một người sành điệu. / Sẽ không có gì, trong

bài này, giống như sự thân thuộc ấy. Tất cả cố gắng của người ta đã là để quên những điều ít ỏi mà người ta đã có trước về truyện Kiều để đọc nó, với một con mắt xa lạ, như một tác phẩm mới biết lần đầu tiên. Lẽ dĩ nhiên truyện Kiều là một tác phẩm đã được biết kỹ càng quá để người ta có ảo vọng là mang lại một cái gì mới. Cái mới, nếu có, chẳng qua ở trong một cách đọc, và những trang này, người ta sẽ coi như một cố gắng để đọc tác phẩm ở mức thấp nhất, nghĩa là, đáng lẽ bắt đầu bằng một cái nhìn tổng quát, người ta sẽ tìm cách kể lại tác phẩm theo nghĩa đen của những biến cố, những ảnh tượng và những từ ngữ...”.

H. hỏi tôi: “Ông bạn của anh viết những gì vậy... những cái gì về *Truyện Kiều* mà em không hiểu...”. “Viết những cái hư vô, chắc vậy...”, tôi chỉ có thể trả lời H. như vậy.

H. có thể đã cùng chúng tôi ngồi quán Cà Phê ABC, Vô Kỵ của hư vô và tôi chẳng là gì hết thảy... H., vào lúc đó, từ sân trường Đại Học Vạn Hạnh, nhìn sang phía bên kia con đường Trương Minh Giảng, thấy những bàn những ghế liêu xiêu lẹp xẹp, những người ngổn ngang lẫn lộn giữa bao ảnh tượng của một thành phố chẳng khi nào ngừng đang dở.

Một ngày không tên, Vô Kỵ của hư vô xác định thêm vào cái lịch sử đang dở của một quán vỉa hè trong thành phố này. H. hỏi tôi có khi nào tìm đến một quán cà phê nào đấy giữa vô số quán cà phê mọc lơ nhô sau này dưới chân cầu Trương Minh Giảng, ngồi nhâm nhi cà phê ở đấy để nhớ tưởng những ngày quá vắng.

Tôi biết sẽ dấm dớ ngớ ngẩn tìm lại thời gian đã mất, khi ở đây đã không bao giờ có cả cái ảo tưởng về chiếc bánh của Madeleine. Có chăng là chút gì tan rữa trong lớp bùn dưới đáy dòng kênh Nhiêu Lộc, mủn ra từ tập bản thảo của chàng Vô Kỵ giữa chúng ta.